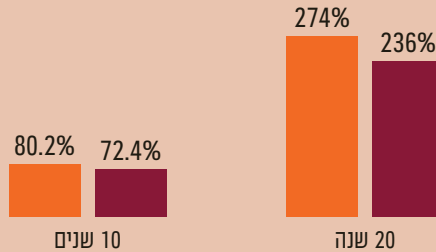

התשובה: גבוהה יותר בבתי ההשקעות

ממוצע קרן פנסיה לבני 50 ומטה ב־3 שנים

ממוצע המסלול הכללי בקרנות ההשתלמות

ראש בראש:
בתי השקעות מול
חברות הביטוח

■ חברות ביטוח ■ בתי השקעות

אחת ולתמיד: איפה עדיף
לשים את הכסף, בחברת
ביטוח או בבית השקעות?

לאחרונה היקף נכסי הפנסיה של הציבור הישראלי חצה לראשונה את רף טריליון השקלים, וגם הכספים בגמל לא רחוקים משם והתחרות על נתח מהעוגה מתעצמת • בזמן שבשוק הגמל, חלקם של בתי ההשקעות מבוסס ואף עולה על זה של חברות הביטוח הגדולות, בפנסיה המצב הפוך • אבל איך אמורים החוסכים להחליט האם עדיף לשים את הכסף אצל חברת ביטוח גדולה או בית השקעות? בדיקה שלוש פרמטרים שיעזרו לכם לבחור

הם יהנו מהגמישות שיש להם היום. עם זאת, חגי אורן, מנכ"ל מיטב גמל ופנסיה, מאמין שהם יצליחו לשחזר את ההצלחה גם בפנסיה: "לפני 5 שנים בתי ההשקעות לא היו במשחק. אם נעשה גזרה שווה מהגמל לפנסיה ניתן להסיק שהפער ילך ויתעצם". ובכל זאת, הדיון על טיב התשואות בגוף כזה הוא אחר לוקה בחסר. המשפט "תשואות העבר לא מלמדות על העתיד", אמנם נשמע שחוק, אך הוא נכון. שוב ושוב השוק מוכיח שמה שהיה, הוא לא בהכרח מה שיהיה. כך קרה לאטשולר שחם שהובילה בתשואות בעשור הקודם ובשנים האחרונות "מככבת" בירכתי טבלת התשואות, ומהצד השני אנליסט, שהציג תשואות נמוכות בעבר, והיום מובילים במבט לאחור כמעט על כל תקופת זמן.

איל בן סימון, מנכ"ל הפניקס
צילום: שלומי יוסף

נראה שהפניקס מתנהגת כמעט כמו בית השקעות. מצד אחד היא מציגה תשואות גבוהות שעוקפות את בתי ההשקעות, ומצד שני גם דמי הניהול בה גבוהים יחסית

דמי ניהול
איפה הכי זול
לשים את הכסף?

בניגוד לתשואות, דמי ניהול הוא ללא ספק פרמטר בעל משמעות ברורה לעתיד. שברי האחוזים שמוציאים ברוח הפנסיה או הגמל שלכם אולי נראים קטנים, אבל בפועל מדובר בסכומים שמצטברים לאורך השנים להיקפים בלתי מבוטלים. בקרנות הפנסיה הם

בין שינויים בשווקים, והורמונויות שאחרים לא תמיד מזהים, כך, לעיתים דווקא הגופים הקטנים ביותר, יכולים להשיג תשואה גבוהה יותר. הכלל הזה משתקף בבירור בבחינת התשואות בקרנות הפנסיה לבני 50 ומטה בחמש השנים האחרונות. כשמתסתכלים על בתי ההשקעות הגדולים הפועלים בתחום - אלטשולר ומיטב, התשובה שלהם נמוכה יותר מזו של חברות הביטוח עם כמעט 64% לעומת 69%. המובילות בתשואות בטווח הזה הן הפניקס עם 77% ומנורה עם 72%. אלא שמבחינת בתי ההשקעות, מדובר בממוצע מעט מוטע שכן הוא כולל רק שני גופים. כדי להגדיל את הממוצע, הסתכלנו על טווח קטן יותר, זה לשלוש שנים, שכולל שני גופים שהצטרפו מאוחר יותר למגרש - אינפניטי ומור. מכיוון שבתחילת דרכם הם ניהלו היקף יחסים כמעט זעום, התשואות שלהם גבוהות משמעותית מהמתחרים. שניים הציגו תשובה ממוצעת של כמעט 44% בשלוש שנים, בזמן ששני בתי ההשקעות הגדולים הציגו תשובה של 37.7%, וחברות הביטוח נשארו מאחור עם 34.6%.

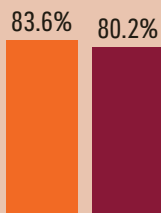
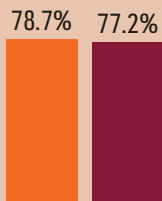
אבל יתרון הקוטר לא נשאר לבצח. טבען של קרנות קטנות, במיוחד המצליחות שבהן, הוא כמובן לגדול, וככל שחלקם של בתי ההשקעות בעוגת הנכסים בפנסיה תגדל, ספק אם יחסיית מתחת לרדאר, ובכך לתמוך

נתנאל אריאל

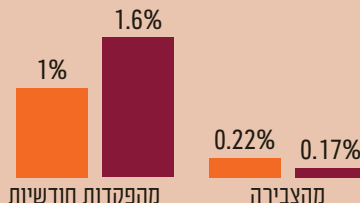
הנכסים הפיננסיים של הישראלים לא מפסיקים לצמוח. שוק קרנות הפנסיה החדשות חצה לראשונה ביולי את רף טריליון השקל של נכסים מנוהלים, וגם בגמל היקף הכספים לא רחוק. בין בתי ההשקעות לחברות הביטוח מתנהל כבר שנים קרב עיקש על נתח בעוגה העצומה הזאת. ובעוד שבפנסיה השליטה של חברות הביטוח בלתי מעורערת עם 90% מהנכסים, בגמל המצב הפוך, ובתי ההשקעות מנהלים יותר נכסים - מעל 50%. על מגרש הגמל והפנסיה יש 11 שחקנים משמעותיים: חברות הביטוח הגדולות - הפניקס, מנורה, מגדל, האל וכלל. ובתי ההשקעות (שחלקם לא פעילים בשוק הפנסיה) - אלטשולר שחם, מיטב, מור, ילין לפידות, אנליסט ואינפניטי, כשהאחרונה היא הקטנה ביותר ברשימה. כלל האצבע בשוק הוא שבבתי ההשקעות תתקבלו תשואות גבוהות יותר, אבל גם תשלמו על ההשקעות שלכם יותר בדמי ניהול ועלויות נוספות. אבל האם כלל האצבע הזה עובר במבחן המציאות? גלובס בדיק איפה עדיף לשים את הכסף, בחברת ביטוח, או בבית השקעות.

תשובה
הגופים הקטנים
מובילים בטבלה

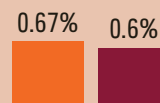
הנתון הראשון, ואולי החשוב ביותר בהשקעות הוא כמובן התשובה. אלא שמדובר בנתון חמקמק. לפי נתוני גמל נט, לאורך 10, וגם 20, השנים האחרונות, בתי ההשקעות מובילים בתשואות הגמל. התשובה הממוצעת במסלולים הכלליים בקרנות ההשתלמות של בתי ההשקעות היא 80%, לעומת 72.4% של חברות הביטוח. לעומת זאת, בתי הביטוח מציגים תשואות של 83% - למעט אנליסט שמוכיל עם 90%. גם כשמתסתכלים לטווח של 20 שנה בתי ההשקעות מובילים עם תשובה ממוצעת של 274% לעומת 236% אצל

השירות: הפערים זניחים ציון במדד השירות של רשות שוק ההון**דמי הניהול: בתי ההשקעות יקרים יותר בגמל, ובפנסיה?****בפנסיה****בגמל****בפנסיה**

הפער: 320 שקלים בשנה על כל מיליון שקל

במסלול הכללי בקרנות ההשתלמות

הפער: 700 שקלים בשנה על כל מיליון שקל

מאוד. לדוגמה, קבלת מידע תוך 60 ימי עבודה, או חברה שמחליפה טפסים בקצב גבוה ומקשה על פדיון כספים, או חברות ביטוח שמיהרו לקבל את העמית לתוכנית ובעת הפדיון יוצרות קשיים - תופעות אלו נפוצות יותר בחברות הביטוח.

לביאנט מסוכני הביטוח היה "שמה יותר אם החברות היו מתחרות יותר על שירות. אלא שבגלל דמי הניהול הנמוכים החברות מצמצמות תפעול ושירות רמת המקצועיות של כולם ירדה".

ירון שמאי, מנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח ובריאות במגדל ביטוח ופיננסים, רואה את הדברים אחרת ומציין ש"מה שמייחד את חברות הביטוח זה עומק, ניסיון וגודל הקרן של חברות הביטוח... רק במגדל יש 30 אלף מקבלי קצבה פעילים בקרנות הפנסיה החדשות, לכל בתי ההשקעות יחד אין מספר כזה. זו נקודה מהותית כי לדעת לטפל בגמלאי ולתת לו שירות, להנפיק תלוש בצורה נכונה ועוד דברים היקפיים כמו מס צריך ידע וניסיון".

מה הכי חשוב?

כנראה לא הנתון שחשבתם עליו

מה מבין השיקולים הוא החשוב יותר? לדעת שליונגר מלשכת היועצים הפיננסים, "שני הנושאים החשובים ביותר ללקוח הם דמי הניהול ורמת השירות, וזאת בשונה ממה שמקובל לחשוב שהתשובה הינה הגורם המרכזי. הסיבה היא שאמנם התשובה היא גורם חשוב ובעל משמעות גדולה אך אינו מובטח".

היועץ הפנסיוני, שי עופרי חולק וקובע ש"תשובה כנה ומקצועית היא שכיום אין הבדל בין חברות הביטוח ובתי ההשקעות, זו הבחנה מלאכותית. רוב חברות הפנסיה, כבר גדולות ועושות ניהול סיכונים כמו שצריך, דמי הניהול תחרותיים עד אימה וצונחים כל הזמן. אם תתמקח פעם גוף כזה ראשון ופעם גוף אחר ראשון. צריך להסתכל על התשואות ודמי ניהול ולעקוב שאין קטסטרופה, אבל אין קסמים".

אין את המחסום של 'ברירת המחיר' ולכן לקוחות עם כוח מיקוח גדול כמו עובדים בחברות של מעסיקים גדולים, משלמים דמי ניהול נמוכים אפילו יותר מקרנות ברירת המחיר. אבל יש לכך גם חיסרון: "מישהו צריך לסבסד את זה, ולכן אנשים אחרים משלמים דמי ניהול גבוהים יותר".

ובכל זאת, הוא אומר: "אצל בתי ההשקעות לא ניתן לשנות את דמי הניהול במשך 10 שנים. בחברות הביטוח כשארם מפסיק להפקיד מאיוושהי סיבה חברות הביטוח מקפידות את דמי הניהול למקסימום (0.5% מצבירה ו-6% מהפקדה. נ"א). כך הן יכולות לתת הנחות גדולות מצד אחד וגם לסבסד את זה כשהם דופקים את האנשים הקטנים". אורן ממיטב מסכים: "דמי הניהול בקרנות ברירת המחיר מובטחים ל-10 שנים, הציבור לא יודע לכמת את זה, אבל הפער יוצא עצום, בוודאי למי שעובר מקום עבודה וחברת הביטוח מקפיצה לו את דמי הניהול ל-0.5%. אפילו שינוי מסלול או משיכה חלקית הם טריגר להעלאת דמי הניהול. זה פער של אלפי שקלים יותר".

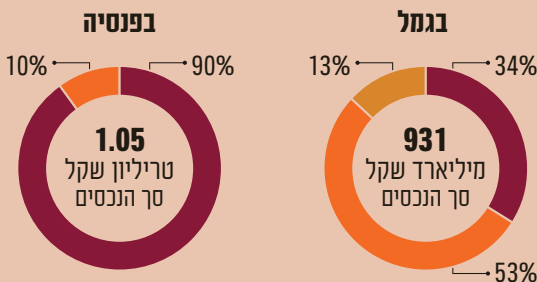
השירות

נתון הרשמי אין הבדל, אבל בשטח מרגישים אחרת

אחד החסמים הגדולים של הציבור במעקב וטיוב החסכונות שלו, הוא השירות בגוף הגמל והפנסיה השונים. אם כרי לעבור מסלול או להוריד דמי ניהול עליכם להמתין לנציג שעות ארוכות בשיחת טלפון, או לפנות וממן ממוצע באמצע יום עבודה, ייתכן שתותורתו על הפעולה שאמורה להיות פשוטה יחסית ואולי גם לעלות לכם לא מעט כסף. על פי מדר השירות בשנת 2024 של רשות שוק ההון, יש מעט הבדלים באיכות השירות בין בתי ההשקעות לחברות הביטוח, אך הם זניחים יחסית. בתחום הגמל הפער הממוצע הוא 1.5 (ללא אינפניטי הקטנה) ובתחום הפנסיה הפער הוא 3.4 (נקודות מתוך 100). אלא שבשטח התחושות שונות. שליונגר מלשכת היועצים הפיננסיים מציין ש"שנם גופים ובמיוחד בחברות הביטוח שמשרד השירות הינו ארוך

בגמל בתי ההשקעות עקפו את הנכסים של חברות הביטוח, בפנסיה חלקם קטן יחסית

■ חברות ביטוח ■ בתי השקעות ■ גופים קטנים

יורם לביאנט, לשכת סוכני הביטוח: "בבתי ההשקעות דמי הניהול קבועים ל-10 שנים. בחברות הביטוח כשארם מפסיק להפקיד, הן מקפידות את דמי הניהול למקסימום"

נמוך, או לאנשים מבוגרים יותר בעלי שכר נמוך ייתכן שיהיה עדיף לחסוך דרך בתי ההשקעות שכן הצבירה שלהם בקרן הפנסיה עדיין נמוכה ודמי הניהול מההפקדות נמוכים יותר. ענת כנפו תבור, מנכ"לית אלטושר שחם גמל ופנסיה, מציינת כי "לזכותה של רשות שוק ההון ייאמר שרפורמת קרנות הפנסיה הנבחרות (ברירת מחיר, נ"א) שינתה דרמטית את התחום, הכניסה תחרות והורידה משמעותית את דמי הניהול. בלי זה היינו באותו מצב של לפני עשור, שבו חברות הביטוח שולטות ודמי הניהול הם באיור המקסימום האפשרי של 6% מהפקדות ו-0.5% מהצבירה, ואולי לא פחות גרוע - העמיתים לא היו מודעים לכך".

"בבחירת קרן פנסיה העדיפות במרבית המקרים הינה בית השקעות, בפרט לעמית מתחיל (כלומר צעירים בעלי שכר נמוך. נ"א)", אומר אייל שליונגר, יו"ר לשכת היועצים הפנסיוניים. בכפוף לחריג אחד, "אם העמית קשור לגוף גדול או שרוצה לנהל את כספו כמו בבזאר טורקי של משה ומתן בחברות הביטוח, ניתן להתמקח ולהוריד את דמי הניהול אף מתחת לעלות בקרנות ברירות המחיר". יורם לביאנט, יו"ר הוועדה הפנסיונית בלשכת סוכני הביטוח, מסכים ומוסיף כי "לחברות הביטוח

עולים להגיע לפערים של אלפי שקלים בקצבה החודשית.

בתחום הגמל, על פי גמל נט, בתי ההשקעות באופן כללי לוקחים דמי ניהול גבוהים יותר מאלה של חברות הביטוח. במסלולים הכלליים של קרנות ההשתלמות בתי ההשקעות גובים בממוצע דמי ניהול של 0.67% לעומת 0.6% בחברות הביטוח. יוצאת הדופן מבין הקבוצה האחרונה, גם במקרה הזה היא הפניקס שלוקחת דמי ניהול גבוהים יותר, בדומה לממוצע של בתי ההשקעות. כשהופכים את זה למספרים, הפער הממוצע הוא 700 שקלים בשנה על כל מיליון שקל.

איילה אבני, מנכ"לית סיסטון ייעוץ פנסיוני, מסבירה כי "בגמל כל חברות הביטוח, למעט הפניקס, נותנות דמי ניהול מאוד נמוכים כי הן במגננה, הן ממוותגות פחות טוב, כאילו שהן לא טובות בתשואות".

בתחום הפנסיה, התמונה מורכבת יותר. בעבר, דמי הניהול בחברות הביטוח היו גבוהים משמעותית, אך מאז רפורמת קרנות הפנסיה ברירת מחיר של רשות שוק ההון התחרות בתחום גדלה באופן משמעותי, חברות הביטוח נאלצו לחתוך את רוב דמי הניהול וכיום חברות הביטוח נותנות 'פייט' לבתי ההשקעות. בשנת 2016, בתקופת משה כחלון במשרד האוצר, המדינה החלה לבצע מכרזים שבהם נבחרים הגופים שינהלו את קרנות הפנסיה עבור מי שלא בחר אקטיבית היכן להשקיע את החיסכון הגדול בחייו. המטרה הייתה בין היתר לשפר את המצב המועות שבו דווקא העובדים החלשים במשק משלמים את דמי הניהול היקרים ביותר. ונראה שכדרך אגב היא סייעה לחוסכי הפנסיה מקצה לקצה. בתי ההשקעות התמודדו במכרזים הללו, ואף זכו בהם, כדי להגדיל את חלקם בשוק הפנסיה, וכיום הם מציעים דמי ניהול זולים של 1% מההפקדות החודשיות ועוד 0.22% מסך הכסף בקרן בשנה. הממוצע בחברות הביטוח גבוה יותר בהפקדות, שם יקחו מכם בממוצע 1.57%, אך בצבירה הן הפכו זולות יותר ולוקחות 0.17% בממוצע. עבור חוסך בשכר הממוצע במשק (כ-13.4 אלף שקל) הפער השנתי הוא סה"כ 320 שקל שתחסכו אצל חברות הביטוח על כל מיליון שקלים. במילים אחרות, לצעירים בעלי שכר